

SİRKÜ : 2009/07

Konu : 5838 Sayılı (Torba) Kanunla Yapılan İstihdamla İlgili Değişiklikler

KAYSERİ

24.04.2009

Muhasebe, Personel Müdürlükleri'ne

Küresel ekonomik krizin ülkemiz ekonomisine olan (menfi) etkilerini azaltmak amacıyla matuf olarak çıkarılan ve kamuoyunda “**Torba Kanun**” diye adlandırılmış bulunan **5838 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun** 18.02.2009 tarihinde TBMM de kabul edilerek **28.02.2009 tarih ve 27155 sayılı Resmi Gazetede** yayımlanmış bulunmaktadır. Anılan Kanunla; **2821 sayılı Sendikalar Kanununun, 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu, 4857 sayılı İş Kanunu ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda** uygulamacıları yakından ilgilendiren önemli değişiklikler yapılmıştır. Aşağıda, 5838 sayılı Kanunla yapılan bu değişikliklerden muhtelif tarihlerde yürürlüğe giren;

- Kısa Çalışma ve Kısa Çalışma Ödeneği,
- 4/a Kapsamındaki Sigortalının İşten Ayrıldığı Kuruma Bildirilmesi,
- Bazı Bildirimlerin Sadece SGK 'ya Yapılmasının Yeterli Sayılması,
- 18 – 29 Yaşları Arasındaki (Genç) Eleman İstihdamı Kapsamının Genişletilmesi ve Süre Uzatımı,
- Emekli Aylığının Haczedilebilmesi

hakkında bilgiler verilmiştir.

1. 2008 ve 2009 yıllarında yapılan başvurulara münhasır olmak üzere kısa çalışma süresi uzatılmış ve kısa çalışma ödeneğinin miktarı da artırılmıştır.

5838 Sayılı Kanununun 1 inci maddesi ile 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 8 – 2008 ve 2009 yıllarında kısa çalışma için yapılan başvurulara münhasır olmak üzere, ek 2 nci maddenin ikinci fıkrasında kısa çalışma için öngörülen azami üç aylık süre altı ay olarak uygulanır; üçüncü fıkrasında öngörülen kısa çalışma ödeneği miktarı % 50 oranında artırılarak ödenir ve kısa çalışma ödeneği olarak yapılan ödemeler, başlangıçta belirlenen işsizlik ödeneği süresinden düşülmez. Bu maddenin yayım tarihinden önce uygunluk tespiti yapılan kısa çalışma başvurularında süre, işverenin talebi halinde aynı şartlarla ve maddede öngörülen süreyi aşmamak kaydıyla uzatılır.

Bu maddede öngörülen ödenek miktarı aynı kalmak kaydıyla, kısa çalışma süresini altı ay daha uzatmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir. Ancak bu dönemde kısa çalışma ödeneği olarak yapılan ödemeler, başlangıçta belirlenen işsizlik ödeneği süresinden düşülür.”

Bu düzenleme üzerinde yorum yapılmasını gerektirmeyecek kadar açıktır. Çalışanların kısa çalışma ödeneğine müstahak olabilmesi için (çalışma süresi ve işsizlik sigortası prim ödeme gün sayısı bakımından) işsizlik ödeneğine hak kazanma şartlarına haiz olunması gerektiği gibi kısa çalışma ödeneğinin miktarının işsizlik ödeneği miktarı kadar olduğu ve bu miktarın da aylık asgari ücretin brüt tutarının % 40 'ından az, % 80 'inden de fazla olmayacağı gibi

mevcut hükümler de dikkate alındığında; kısa çalışma ve kısa çalışma ödeneği talebi kabul edilmiş olan ve faaliyeti geçici bir süre için tamamen durdurulmuş olan bir işyerinde son 4 (dört) aylık dönemde tam çalışmış ve de son 3 (üç) yılda en az 600 gün işsizlik sigortası primi ödeme hali bulunan asgari ücretli bir sigortalı işçiye İşsizlik Sigortası Fonundan 30.06.2009 tarihine kadar ki sürede her ay ödenecek olan **kısa çalışma ödeneğinin asgari tutarı** (666,00 x %40 =) 266,40 + (266,40 x %50 =) 133,20 = **399,60 TL** olacaktır. Tavan ücret üzerinden prim ödeyen bir sigortalıya her ay ödenecek olan **kısa çalışma ödeneğinin azamî tutarı ise** (666,00 x %80 =) 532,80 + (532,80 x %50 =) 266,40 = **799,20 TL** olacaktır. (Kısa çalışma ödeneğinin aylık asgari ve azami miktarına ilişkin 01.07.2009 tarihinden itibaren ki hesaplamalarda aylık asgari ücretin brüt tutarı 693,00 TL olarak esas alınacaktır.)

Kısa çalışma ödeneği kural olarak kısa çalışma halinin devam ettiği sürece ödenecek ise de **bu süre en fazla 6 (altı) ay ile sınırlandırılmıştır.** GEÇİCİ MADDE 8 – hükmünde açıkça belirtildiği gibi kısa çalışma ödeneğinin 6 (altı) ay olan azami ödeme süresi (ileride) Bakanlar Kurulu kararıyla bir 6 (altı) ay daha uzatılabilecektir.

Bazı kanunlarda değişiklik yapan 5838 sayılı Kanundaki düzenlemeler farklı tarihlerde yürürlüğe girecektir. Yani bu Kanunla yapılan değişikliklerin tamamı Resmi Gazetede yayımlandığı tarihten itibaren yürürlüğe girmeyecektir. Ancak 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa **eklenen GEÇİCİ MADDE 8 'deki bu düzenleme Resmi Gazetede yayımlandığı 28.02.2009 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.**

2- Çalıştırdığı (4/a) Sigortalısının işten ayrıldığını Sosyal Güvenlik Kurumuna süresi içinde bildirmeyen ya da Kurumca belirlenen şekle ve usule uygun olarak yapmayan veya sigortalı işten ayrılma bildirgesini Kuruma internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde anılan ortamda göndermeyen (işyerleri) hakkında, her bir sigortalı için (aylık) asgari ücret tutarında idarî para cezası uygulanacaktır.

5838 Sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 102 nci maddesinin birinci fıkrasına eklenen (j) bendinde aynen; “**9 uncu maddenin birinci fıkrasının (a) bendine göre sigortalılığı sona erenlere ilişkin bildirim ile 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesinde yer alan sandıklara, sandık iştirakçiliğinin başlama ve sona ermesine ilişkin bildirim, süresi içinde ya da Kurumca belirlenen şekle ve usule uygun olarak yapmayanlar veya Kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde anılan ortamda göndermeyenler hakkında, her bir sigortalı veya sandık iştirakçisi için asgari ücret tutarında idari para cezası uygulanır.**” Denilmektedir. Bu hükme göre işten ayrılan sigortalıya ait işten ayrılma bildirgesini yasal süresi içinde Kuruma vermeyen (bildirmeyen) işyeri hakkında idari para cezası uygulanacağı gibi 1 kişiden fazla sigortalı çalıştıran işyerlerinde işten ayrılma bildirgesi yasal süresinde Kuruma verilse bile; bu belgenin kâğıt ortamından düzenlenmiş olması veya dilekçe ile bildirim yapılması hallerinde de idari para cezası uygulanacaktır!

5510 Sayılı Kanunun 102 nci maddesinin birinci fıkrasına eklenen (j) bendinin yürürlüğe gireceği tarih 01.08.2009 ‘ dur.

3- Bazı bildirimlerin sadece Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılması yeterli sayılacaktır. Dolayısıyla (EK-1) ve (EK-2) işçi bildirim listelerinin düzenlenmesi ve Bakanlığa gönderilmesi zorunluluğu ve yine İŞKUR Müdürlüğüne İAB (İşten Ayrılma Bildirgesi) verme zorunluluğu yakında sona erecektir.

5838 Sayılı Kanunun 5 inci maddesi ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Kuruma yapılan bazı bildirimlerin yeterli sayılması

EK MADDE 1 - İşverenler tarafından 8 inci, 9 uncu ve 11 inci maddelere göre Kuruma yapılan sigortalı ve işyerlerine ilişkin bildirimler; 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanunun 3 üncü maddesi, 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 62 nci maddesi, 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun 48 inci maddesi ve 4857 sayılı İş Kanununun 3 üncü maddesi hükümleri uyarınca Bakanlık ile ilgili bölge müdürlüklerine ve Türkiye İş Kurumuna yapılması gereken bildirimlerin yerine geçer.”

Bu düzenlemeye göre işverenlerin, hizmet akdine dayalı olarak çalıştırdıkları (4/a) sigortalılarının işe başlama tarihleri ile işten ayrılma tarihlerini ve aynı şekilde işyerlerinin tesciline, devir ve intikaline ve de nakline ilişkin olarak yasal sürelerinde ve de 5510 sayılı Kanun ile Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinde belirtilen usul ve esaslara uygun şekilde Sosyal Güvenlik Kurumuna yapacakları bildirimler yeterli sayılacağından, Bakanlık ile diğer kurum ve kuruluşlara da aynı konuda ayrıca bildirim yapılmasına ilişkin zorunluluklar yakın tarihte sona erecektir.

Böylece İş Kanununun 3 üncü maddesi uyarınca, bu Kanun kapsamına giren bir işyerini kuran, devralan, çalışma konusunu kısmen veya tamamen değiştiren veya faaliyetine son vererek kapatan işverenlerin keyfiyeti yasal süresi içinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının ilgili bölge müdürlüğüne bildirme yükümlülüğü, keza asıl işverenden iş alan alt işverenin de aynı makama bildirim yapma yükümlülüğü ile Sendikalar Kanununun 62 nci maddesi uyarınca, işe alınan işçilerle ilgili (EK-1) ve işten ayrılan işçilerle ilgili (EK-2) işçi çizelgelerinin düzenlenmesi ve takip eden ayın 15 'ine kadar Bakanlığa gönderilmesi yükümlülüğü ve de İşsizlik Sigortası Kanununun 48 inci maddesi uyarınca bu Kanununun 51 inci maddesinde belirtilen hallerden birine dayalı olarak hizmet akdi sona erdirilmiş olan sigortalı(lar) hakkında; İAB (işten ayrılma bildirgesi) düzenlenip 15 gün içinde İŞKUR il müdürlüğüne gönderilmesi yükümlülüğü de yakında sona erecektir. Ancak 5510 sayılı Kanuna eklenmiş olan EK MADDE 1 'deki düzenlemenin yürürlüğe gireceği tarih **01.08.2009** olduğundan, yukarıda belirtilen yükümlülüklerin uygulanmasına anılan tarihe kadar ki sürede (yine) devam olunması gerekmektedir!

4- 18 yaşından büyük 29 yaşından küçük erkek personel ile 18 yaşından büyük kadın personelin “ilâve istihdam olarak” işe alınma süresi 1 (bir) yıl daha yani 30.06.2010 tarihine kadar uzatılmıştır. İşe yeni alınacak olan bu kişilerin 2008 yılı Aralık ve 2009 yılı Ocak aylarında işsiz olmaları halinde de (diğer şartlarında mevcut olması kaydıyla) bunların işveren sigorta prim payı desteğinden (kademeli olarak) yararlanılacaktır.

Kamuoyunda “istihdam paketi” olarak anılan, işsizliğe çare olması beklentisi ve istihdamı teşvik amacıyla çıkarılmış olan 5763 sayılı Kanunla, 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa 01.07.2008 tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere ilâve edilmiş olan GEÇİCİ MADDE 7 hükmünde, bu defa 5838 sayılı Kanunla değişiklik yapılarak **teşvikin kapsamı genişletilmiş ve işe alma ile ilgili süresi de uzatılmıştır.**

5838 Sayılı Kanunun 32 nci maddesinin birinci fıkrasıyla geçici 7 nci maddenin birinci fıkrasındaki “bu maddenin yürürlük tarihinden önceki altı aylık dönemde” ibaresi “**bu maddenin yürürlük tarihinden önceki altı aya veya 2008 yılı Aralık ve 2009 yılı Ocak aylarına ilişkin Sosyal Güvenlik Kurumuna verilen**” şeklinde ve “bir yıl” ibaresi de “iki yıl” olarak değiştirilmiştir. Bu değişikliklere göre 4447 sayılı Kanunun Geçici 7 nci Maddesinin birinci fıkrasının en son hali aşağıdaki gibidir.

“GEÇİCİ MADDE 7 – 18 yaşından büyük ve 29 yaşından küçük olanlar ile yaş şartı aranmaksızın 18 yaşından büyük kadınlardan; bu maddenin yürürlük tarihinden önceki altı aya veya 2008 yılı Aralık ve 2009 yılı Ocak aylarına ilişkin Sosyal Güvenlik Kurumuna verilen prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı sigortalılar dışında olması şartıyla, bu maddenin yürürlük tarihinden önceki bir yıllık dönemde işyerine ait prim ve hizmet belgelerinde bildirilen ortalama sigortalı sayısına ilâve olarak bu maddenin yürürlük tarihinden itibaren iki yıl içinde işe alınan ve fiilen çalıştırılanlar için; 506 sayılı Kanunun 72. ve 73. maddelerinde sayılan ve 78. madde uyarınca belirlenen prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan prime ait işveren hisselerinin;

- a) Birinci yıl yüzde yüzü,
- b) İkinci yıl yüzde sekseni,
- c) Üçüncü yıl yüzde altmışı,
- d) Dördüncü yıl yüzde kırkı,
- e) Beşinci yıl yüzde yirmisi

İşsizlik Sigortası Fonundan Karşlanır.”

GEÇİCİ MADDE 7 ‘nin birinci fıkrasında yapılan değişikliklerin yürürlüğe girdiği tarih **01.03.2009** ‘dur.

5. Borçlunun muvafakati halinde emekli aylığı diğer borçlar için de haczedilebilecek!

5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 93 üncü maddesinin birinci fıkrasının “**Sigortalılar ve hak sahiplerinin gelir, aylık ve ödenekleri devir ve temlik edilemez. Gelir, aylık ve ödenekler; 88 inci maddeye göre takip ve tahsili gereken alacaklar ile nafaka borçları dışında haczedilemez**” hükmüne göre emeklinin (ölmüş ise) hak sahiplerinin gelir, aylık ve ödenekleri sadece, bu kişilerin Kuruma olan prim vb. borçlarından dolayı veyahut da nafaka borçlarından dolayı haczedilebilmekte ve diğer borçlarından dolayı ise haczedilememekte idi. Ancak 5838 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin (b) bendi ile 93 üncü maddenin birinci fıkrasına, “**Bu fıkraya göre haczi yasaklanan gelir, aylık ve ödeneklerin haczedilmesine ilişkin talepler, borçlunun muvafakati bulunmaması halinde, icra memuru tarafından reddedilir**” ibaresi eklenmiştir.

01.03.2009 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş bulunan bu hükme göre; borçlunun rıza göstermesi halinde Kurumdan aldığı gelir, aylık veya ödenek, Kuruma olan prim borcu veya nafaka borcunun haricindeki diğer borçlardan dolayı da haczedilebilecektir.

Bilgi ve gereği rica olunur.

